

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 13/1999 vp

Hallituksen esitys työmarkkinatuesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä syyskuuta 1999 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen työmarkkinatuesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta (HE 83/1999 vp).

Lakialoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä lakialoitteen laiksi työmarkkinatuesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta (LA 111/1999 vp — ed. Juha Rehula /kesk ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 28 päivänä syyskuuta 1999.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Pasi Järvinen, työministeriö
- ylitarkastaja Maritta Toivonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- toimeentuloturvapäällikkö Elise Kivimäki, Kansaneläkelaitos
- lakimies Janne Metsämäki, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- asiamies Riitta Wörn, Palvelutyönantajat edustaen myös Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliittoa
- sosiaalisihteeri Veikko Simpanen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
- Euroopan työttömien verkoston puheenjohtaja Karl-Gustav Kunnas, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry.

HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työmarkkinatuesta annettua lakia. Kannustavuuden lisäämiseksi ehdotetaan työmarkkinatuen tarveharkintaa lievennettäväksi puolison tulojen osalta. Ennen tarveharkinnan suorittamista puolison tuloista tehtävää vähennystä korotettaisiin 300 markasta kuukaudessa 1 400 markkaan kuukaudessa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2000 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2000.

Lakialoite

Lakialoitteessa LA 111/1999 vp ehdotetaan työmarkkinatuen tarveharkintaa lievennettäväksi asteittain vuosina 2000—2002. Vuonna 2000 huomioon otettaisiin puolison tuloista 2000 markkaa ja vuonna 2001 3 000 markkaa ylittävä osa. Vuonna 2002 puolison tuloja ei otettaisiin huomioon.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Puolison tulojen aiheuttaman tarveharkinnan lieventäminen on tarkoituksenmukaista, ja sen poistaminen olisi sosiaaliturvan yksilöllisyyttä korostava. Asian selvittämistä on jatkettava.

Valiokunta ehdottaa lakialoitteen hylättäväksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että lakialoitteeseen 111/1999 vp sisältyvä lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Marjatta Vehkaoja /sd
jäsen. Merikukka Forsius /vihr
Tuula Haatainen /sd
Inkeri Kerola /kesk
Niilo Keränen /kesk
Valto Koski /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löfv /r
Juha Rehula /kesk

Päivi Räsänen /skl
Sari Sarkomaa /kok
Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
Raija Vahasalo /kok
Marjatta Vehkaoja /sd
Jaana Ylä-Mononen /kesk
vjäs. Hannu Aho /kesk
Timo Seppälä /kok.

VASTALAUSE

Perustelut

Työmarkkinatuen tarveharkintaisuus puolisojen tulojen osalta on työttömyysturvajärjestelmäsämme räikeä epäkohta, joka olisi korjattava mahdollisimman pian. Tarveharkintaisuus asettaa työmarkkinatuen saajat eriarvoiseen asemaan sekä perhesuhteidensa perusteella että sen mukaan, minkä järjestelmän mukaan korvausta maksetaan.

Lisäksi, kun työttömänä olevan työmarkkinatuen suuruuteen vaikuttavat oleellisesti puolison tulot, tämä merkitsee sitä, että aina perheen 14 000 markan kuukausipalkkaan asti perhe saa melkein saman käytettävissä olevan tulon kuin jos kumpikaan puoliso ei kävisi töissä ja perhe eläisi toimeentulotuella. Yhdessä verojen kiristymisen ja päivähoitomaksujen kanssa pienetkin lisätulot aiheuttavat käytettävissä olevien tulojen alenemisen. Stakesin sosiaaliturvan väärinkäyttöksiä koskevan tutkimuksen mukaan tarveharkinnan poistaminen työmarkkinatuesta puolisojen tulojen osalta vähentäisi myös väärinkäyttöksiä.

Hallituksen esityksellä HE 83/1999 vp korjataan tätä epäkohtaa 15 prosenttia, joka on riittämätön. Tavoitteena tulisi olla, että työmarkkinatuen tarveharkinta poistetaan ja kaikkia työttömiä kohdellaan tasavertaisesti. Vastalauseessa

esitetään, että tarveharkintaisuutta lievennetään vuonna 2000 siten, että puolison tulot ennen tarveharkinnan suorittamista tehtävää vähennystä korotetaan 2000 markkaan kuukaudessa hallituksen esittämän 1400 markan sijasta. Tämän jälkeen tarveharkintaa tulisi lieventää vuosittain siten, että tarveharkinta poistuisi kokonaan vuonna 2002, kuten myös rinnakkaislakialoitteessa LA 111/1999 vp (Juha Rehula/kesk. ym.) on esitetty.

Vastalauseen mukainen esitys lisäisi työmarkkinatuen kustannuksia 150 miljoonaa markkaa vuonna 2000, mutta asumistukimenojen sekä verojen ja muiden maksujen kasvun takia valtiolle palautuisi menetyksistä 45 miljoonaa markkaa. Kannustinloukkujen purkaminen, sosiaaliturvan yksinkertaistaminen ja työttömien yhdenvertainen kohtelu on tärkeitä tavoitteita, joiden toteuttaminen vaatii uudistuksia, joilla on oma kustannusvaikutuksensa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

työmarkkinatuesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1993 työmarkkinatuesta annetun lain (1542/1993) 24 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1132/1996, seuraavasti:

24 §

Työmarkkinatuen tarveharkinta

Työmarkkinatuen tarvetta harkittaessa otetaan huomioon henkilön omat tulot kokonaan ja hänen puolisonsa tulot 2000 markkaa ylittävältä osalta kuukaudessa *vuonna 2000 ja 3000*

StVM 13/1999 vp — HE 83/1999 vp

markkaa ylittävältä osalta vuonna 2001. Puolison tuloja ei oteta huomioon työmarkkinatuen tarvetta harkittaessa 1 päivästä tammikuuta 2002 lukien. Puoliso on rinnastetaan myös sellainen henkilö, jonka kanssa hakija avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliiton omaisissa olosuhteissa. Aviopuolisoi- ta, jotka välien rikkoutumisen vuoksi asuvat py-

syvästi erillään, ei pidetä puolisoina. Tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon:

(1—9 kohta kuten StVM)

— — — — —

Voimaantulosäännös
(Kuten StVM)

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1999

Juha Rehula /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk

Inkeri Kerola /kesk
Hannu Aho /kesk